Vald ja mõisa	Esimesed ostmised	Suurim ostmiste hooaeg	Viimased ostmised aastal
Pilkuse vald:			
Pilkuse	1868 (1 talu)	1869 (9 talu) 1872 (7 talu)	1893
Vidriku	1899 (1 talu)	?	?
Palupera vald:			
Palupera	1857 (1 talu)	1884 (5 talu)	1909
Arula	1860 (1 talu)	1861 (13 talu) 1879 (12 talu)	1915

Valdade ühendamine sündis, nagu mujalgi, läinud aastasaja lõpul (praegune Vastse-Otepää vald on siiski juba 1868. a. end. Vana-Otepää kogukonnast eraldamise teel moodustatud). Muidu ühendati nimelt praegune Vana-Otepää vald end. Vana-Otepää, Otepää kirikuvalla, Kastolatsi ja Nüpli kogukonnast; praegune Päidla vald — end. Päidla ja Neeruti kogukonnast; praegune Pilkuse vald — end. Pilkuse ja Vidriku kogukonnast; praegune Pühajärve vald — end. Pühajärve ja Ilmjärve kogukonnast; praegune Palupera vald — end. Palupera ja Arula kogukonnast (viimane 1904. a.).

Uuema aja sündmusist on kihelkond võrdlemisi kõrvale jäänud. 1905. a. oli rahulik, kui mitte arvesse võtta Otepää alevis ja Pühajärve ning Vastse-Otepää vallamajas peetud koosolekuid, Lutiku meeste omavolilist metsaraiumist Päidlas ja rongikäiku Vastse-Otepääs. Karistussalgad siia üldse ei ulatunud. 1917. a. sündmused läksid rahulikult, enamlaste poolt jäid isegi üle võtmata Pühajärve ja Palupera vallavalitsus; ka järgneval Saksa okupatsiooniajal oli rahulik. Vabadussõja ajal jäi kihelkond otsekohesest sõjategevusest puutumata, talud ja mõisad rüüstamata, välja arvatud Palupera valla raudteeäärne osa ja Palupera mõisa, mis võrdlemisi siiski vähe kannatasid.

Koolid said alguse 1765. a. patendi (käskkirja) põhjal. 1786. a. koolide katsumisel leitakse töötamas juba 12 kooli: Voeste, Nüpli, Nõuni, Aiaste, Pilkuse, Vidriku, Ilmjärve, Arula, Palupera (Veski), Päidla (Mõrtsuka), Pangodi (Etsaste) ja Neeruti (Mäha). Sest ajast peale töötab kihelkonnas pea vahet pidamata 11—13 kooli. 1834. a. oskavad leerilapsed kõik lugeda (neist puudulikult ainult 2).

Ühes õigeusu koguduste asutamisega hakatakse ka vene koole avama, nimelt 1851. a. Ilmjärve õigeusu kihelkonna-kool, millele hiljemini ka abikoolid avatakse (Sangaste Lauküla Tüüra talusse 1861, mis töötas 1914. aastani, Mäeküla Endu talusse 1861, 1919 kõrgemaks algk. muudetud, Kurevere küla Tootsi talusse 1865, sulgus 1917, Keeni vallas 1869 ja Restu vallas 1869, mis 1844 kihelk. kooliga ühendati), ja 1850. a. Kastolatsi õigeusu kihelkonna-kool;